

Applying reading comprehension strategies in teaching literary texts in high schools

Tran Thi Hanh Phuong*¹, Do Thi Quynh Lan²

* Corresponding author

Email: tranthihanhphuong@hpu2.edu.vn

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12411007>

¹ Hanoi Pedagogical University 2

No 32 Nguyen Van Linh street, PhucYen city,

Vinh Phuc province, Vietnam

² Email: quynhlanbs@gmail.com

Binh Son High School

Nhan Dao commune, Song Lo district,

Vinh Phuc province, Vietnam

Received: 16/7/2024

Revised: 20/8/2024

Accepted: 15/10/2024

Published: 25/10/2024

Abstract: The study aims to survey the application of reading comprehension strategies in teaching literary texts to high school students, then proposing several strategies for teaching reading comprehension of literary texts. The study uses the quantitative research method through a questionnaire survey. In addition, the impact method, specifically pedagogical experimentation, is also used to evaluate students' changes in reading comprehension skills of literary texts. Each text reading comprehension strategy is applied and shown in the following contents: purpose, strategy timelines, and ways to implement. The results show that using reading comprehension strategies in teaching reading comprehension of literary texts has brought about significant changes in high schools. The findings have important implications for educators, especially Literature teachers in high schools, so as to improve the teaching quality to meet the 2018 General Education Curriculum.

Keywords: *Strategies, reading comprehension strategies, literary texts, teaching reading comprehension of literary texts, high school.*

Vận dụng các chiến thuật đọc hiểu trong dạy học đọc hiểu văn bản văn học ở nhà trường trung học phổ thông

Trần Thị Hạnh Phương*¹, Đỗ Thị Quỳnh Lan²

* Tác giả liên hệ

Email: tranthihanhphuong@hpu2.edu.vn

DOI: <https://doi.org/10.15625/2615-8957/12411007>

¹ Trường Đại học Sư phạm Hà Nội 2

Số 32 đường Nguyễn Văn Linh,

thành phố Phúc Yên, tỉnh Vĩnh Phúc, Việt Nam

² Email: quynhlanbs@gmail.com

Trường Trung học phổ thông Bình Sơn

Xã Nhân Đạo, huyện Sông Lô,

tỉnh Vĩnh Phúc, Việt Nam

Nhận bài: 16/7/2024

Chỉnh sửa xong: 20/8/2024

Chấp nhận đăng: 15/10/2024

Xuất bản: 25/10/2024

Tóm tắt: Mục đích của nghiên cứu là thông qua khảo sát việc vận dụng các chiến thuật đọc hiểu văn bản văn học trong dạy học đọc hiểu văn bản của học sinh trung học phổ thông, từ đó đề xuất một số chiến thuật đọc hiểu trong dạy học đọc hiểu văn bản văn học. Phương pháp nghiên cứu định lượng, thiết kế bảng hỏi được sử dụng làm công cụ thu thập dữ liệu. Để đánh giá sự thay đổi của học sinh về kĩ năng đọc hiểu văn bản văn học, nghiên cứu còn sử dụng phương pháp tác động thông qua phương pháp thực nghiệm sư phạm. Mỗi chiến thuật đọc hiểu văn bản được vận dụng thể hiện ở các nội dung: mục đích, thời điểm sử dụng chiến thuật, cách thức thực hiện. Kết quả cho thấy, việc sử dụng chiến thuật đọc hiểu văn bản trong tổ chức dạy học đọc hiểu văn bản văn học đã đem lại những thay đổi đáng kể ở nhà trường trung học phổ thông. Nghiên cứu có ý nghĩa quan trọng đối với các nhà giáo dục, nhất là giáo viên giảng dạy môn Ngữ văn ở nhà trường trung học phổ thông nhằm nâng cao chất lượng dạy học môn học, đáp ứng Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

Từ khóa: *Chiến thuật, chiến thuật đọc hiểu, văn bản văn học, dạy học đọc hiểu văn bản văn học, trung học phổ thông.*

1. Đặt vấn đề

Sự phát triển của khoa học - kĩ thuật, công nghệ và thông tin trong những thập kỉ gần đây đã ảnh hưởng đến nhiều lĩnh vực của đời sống xã hội, đặc biệt là lĩnh vực giáo dục - đào tạo. Đối mới mục tiêu, kiểm tra đánh giá và phương pháp dạy học tích cực để phát triển phẩm chất, năng lực học sinh là một

giải pháp quan trọng để thực hiện chương trình giáo dục phổ thông 2018. Nghiên cứu về chiến thuật đọc hiểu được thực hiện khá nhiều ở các quốc gia trên thế giới. Ví dụ, Castellana xác nhận bộ câu hỏi về chiến lược đọc trên mẫu 5362 học sinh các trường ở Rome, Palermo và Parma cho nhiều khía cạnh: biết cách xác định mục đích đọc; kích hoạt tri thức trước

đó; đưa ra giả thuyết dự đoán về văn bản; lựa chọn thông tin, tóm tắt ngắn gọn,... Sau khi xác nhận, bảng câu hỏi được chuẩn hóa và sử dụng thực hiện cuộc khảo sát đọc về môn đọc của 359 học sinh để nhận thấy mối tương quan đáng kể giữa điểm của bảng câu hỏi với bài kiểm tra đọc hiểu, xác nhận giả thuyết rằng việc sử dụng các chiến lược đọc là một biến số mang tính phân biệt đối với những học sinh có điểm cao nhất và ngược lại [1]. Sử dụng MCRS (Bảng câu hỏi về chiến lược đọc siêu nhận thức) để đánh giá sự khác nhau khi sử dụng chiến lược chiến lược đọc bằng tiếng Ả Rập (L1) và tiếng Anh (L3) ở những người học ba ngôn ngữ tại một trường công lập ở Maroc [2].

Ngoài những nghiên cứu lí thuyết chung về chiến thuật đọc hiểu, các nhà nghiên cứu tập trung vào việc vận dụng những chiến thuật đọc hiểu vào tổ chức dạy học ở nhà trường. Magnusson nhấn mạnh đến kiểm tra hoạt động dạy đọc hiểu và kiến thức siêu nhận thức về đọc của học sinh. Từ đó khẳng định việc giảng dạy bị chi phối bởi các chiến lược đọc hiểu và kĩ năng ngôn ngữ [3]; hay sử dụng chiến lược chuyển ngữ để tăng cường khả năng đọc hiểu cho học sinh [4]. Nhóm tác giả Van Ammel và cộng sự mô tả, phân tích chặt chẽ về một chương trình giảng dạy ProjectExpert nhằm thúc đẩy khả năng đọc hiểu, sử dụng chiến lược và động lực đọc tự chủ của học sinh. Chương trình được thiết kế dựa trên bốn nguyên tắc và tuân thủ theo một quy trình từng bước đã được áp dụng đảm bảo tính khả thi cũng như ý nghĩa của việc thiết kế chương trình [5]; Sử dụng các chiến lược đọc trực tuyến để phát triển khả năng hiểu siêu văn bản ở người đọc và xây dựng thói quen đọc độc lập [6].

Ở Việt Nam, đã có không ít nghiên cứu về lí thuyết đọc hiểu và dạy đọc hiểu. Trong cuốn *"Kĩ năng đọc hiểu văn"* (2014), tác giả Nguyễn Thanh Hùng khẳng định: "Đọc hiểu là một phạm trù khoa học trong nghiên cứu và giảng dạy văn học. Bản thân là khái niệm có quan hệ với năng lực đọc, hành động đọc, kĩ năng đọc để nắm vững ý nghĩa của văn bản nghệ thuật ngôn từ..." [7].

Nhóm tác giả Nguyễn Thị Hồng Nam và Dương Thị Hồng Hiếu trong *"Giáo trình Phương pháp dạy đọc văn bản"* (2017) trên cơ sở khái quát về các loại văn bản và hoạt động đọc văn bản đã đề xuất cách dạy đọc cũng như một số biện pháp hướng dẫn học sinh đọc văn bản [8].

Trần Đình Sử trong bài viết *"Đọc - hiểu văn bản một khâu đột phá trong nội dung và phương pháp dạy*

hiện nay" (2013) đã nhấn mạnh việc đề xuất vấn đề đọc hiểu văn bản như một khâu đột phá trong việc đổi mới học Ngữ văn. Như vậy, dạy văn "Là dạy cho học sinh năng lực đọc, kĩ năng đọc để giúp các em hiểu biết bất cứ văn bản nào cùng loại" [9].

Tác giả Phạm Thị Thu Hương trong công trình nghiên cứu *"Đọc hiểu và chiến thuật đọc hiểu văn bản trong nhà trường phổ thông"* (2012), được tái bản, bổ sung năm 2021 đã tập trung đề xuất, giới thiệu một số chiến thuật đọc hiểu văn bản nhằm định hướng cho giáo viên và học sinh trong quá trình tiếp cận văn bản tác phẩm [10].

Thực tế đã có nhiều nghiên cứu về việc sử dụng các chiến thuật trong dạy học ở nhà trường phổ thông. Mỗi chiến thuật được sử dụng đều đem lại những hiệu quả nhất định nhằm nâng cao chất lượng dạy học. Nghiên cứu này tập trung vào việc vận dụng một số chiến thuật đọc hiểu trong tổ chức dạy học đọc hiểu văn bản văn học hướng tới phát triển năng lực Ngữ văn cho học sinh ở trường trung học phổ thông. Các câu hỏi nghiên cứu trọng tâm liên quan đến việc vận dụng chiến thuật đọc hiểu văn bản bao gồm: Câu hỏi 1. Chiến thuật đọc hiểu văn bản là gì? Câu hỏi 2. Thời điểm nào để sử dụng chiến thuật đọc hiểu? Câu hỏi 3. Những chiến thuật nào được sử dụng trong dạy học đọc hiểu văn bản?

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khái niệm về chiến thuật đọc hiểu văn bản

Thuật ngữ "Chiến thuật" được sử dụng khi bàn đến cách thức, định hướng trong dạy học đọc hiểu nhằm giúp người học độc lập, chủ động trong việc đọc, trở thành những bạn đọc tích cực để chiếm lĩnh, kiến tạo ý nghĩa của văn bản một cách hiệu quả. Có nhiều cách hiểu khác nhau về chiến thuật. Trên thế giới, Harris và Hodges trong *Từ điển Ngữ văn* quan niệm chiến thuật trong giáo dục là: "Một kế hoạch có tính hệ thống được lựa chọn và kiểm soát có chủ ý để thúc đẩy sự thực hiện công việc của cá nhân trong học tập" [11]; hoặc là "Cách tiếp cận toàn diện của một cá nhân tới một nhiệm vụ, nó bao gồm việc một người tư duy và hành động như thế nào khi lập kế hoạch và đánh giá thành công của chính mình" [12].

Theo nghĩa gốc trong tiếng Việt, chiến thuật là: "Cách đánh trong từng trận. Bộ phận của nghệ thuật quân sự, nghiên cứu quy luật, phương pháp chuẩn bị và tiến hành chiến đấu" [13, tr.157]; Phạm Thị Thu Hương trong nghiên cứu riêng về đọc hiểu và chiến thuật đọc hiểu văn bản trong nhà trường phổ thông quan niệm chiến thuật là: "Những biện pháp, những thủ thuật, những cách thức, thao tác nhất định nhằm

dẫn dắt quá trình nhận thức của học sinh để chiếm lĩnh, kiến tạo ý nghĩa của văn bản một cách tích cực, chủ động, hiệu quả”. Chiến thuật là “Con đường dần dần, từng bước để chinh phục khó khăn, trở ngại” để đạt tới đích đến “Kĩ năng đọc hiểu”. Chiến thuật tạo điều kiện để rèn luyện kĩ năng đọc hiểu [10, tr.126].

2.2. Thực trạng việc vận dụng chiến thuật trong dạy học đọc hiểu văn bản

2.2.1. Đối tượng, bối cảnh và thời gian nghiên cứu

Chúng tôi đã lựa chọn bốn trường trung học phổ thông, đó là: Trường Trung học phổ thông Bình Sơn, Trường Trung học phổ thông Sáng Sơn, Trường Trung học phổ thông Ngô Gia Tự, Trường Trung học phổ thông Liễn Sơn thuộc huyện Sông Lô, tỉnh Vĩnh Phúc làm nơi để lấy mẫu dữ liệu. Chúng tôi lựa chọn các trường trên bởi đây là những trường gần với nhiều đối tượng học sinh thuộc các khu vực khác nhau mặc dù cùng trên địa bàn của huyện Sông Lô, tỉnh Vĩnh Phúc. Mẫu dữ liệu bao gồm 216 học sinh và mẫu thực nghiệm tác động bao gồm 33 học sinh của lớp 12B,12D ban cơ bản, trường trung học phổ thông Bình Sơn, huyện Sông Lô, tỉnh Vĩnh Phúc. Mục tiêu của việc khảo sát và thực nghiệm trên đối tượng học sinh này là để xác định chất lượng, hiệu quả đầu ra của việc vận dụng chiến thuật đọc hiểu văn bản trong dạy học, cụ thể được mô tả trong Bảng 1.

2.2.2. Cách thức thu thập dữ liệu về việc vận dụng các chiến thuật trong dạy học đọc hiểu văn bản ở trường trung học phổ thông

Chúng tôi lựa chọn và sử dụng bảng câu hỏi như một công cụ chính để thu thập dữ liệu về việc vận dụng một số chiến thuật đọc hiểu trong tổ chức dạy học đọc hiểu văn bản văn học cho học sinh ở nhà trường trung học phổ thông. Mẫu dữ liệu là 216 học sinh lớp 12B, 12D của 04 trường trung học phổ thông huyện Sông Lô (tỉnh Vĩnh Phúc). Thiết kế nghiên cứu chính là bảng câu hỏi với hai phần chính: Phần I thu thập những thông tin chung về học sinh (họ và tên, lớp, trường); Phần II quá trình học tập của học sinh có vận dụng chiến thuật đọc hiểu văn bản. Thang đo five-point Likert được sử dụng để đo các

mức độ sử dụng chiến thuật đọc hiểu văn bản trong suốt quá trình học tập của người học.

Trong nghiên cứu này, chúng tôi sử dụng Cronbach’s alpha như một thước đo để đánh giá độ tin cậy và tính nhất quán về điểm số của các câu hỏi trong thiết kế nghiên cứu. Giá trị alpha Cronbach cao hơn 0,60 được coi là đủ tin cậy để đo lường. Điều này có nghĩa là, giá trị Cronbach’s alpha cao tỉ lệ thuận với độ chính xác của dữ liệu được thu thập. Như vậy, chất lượng kết quả nghiên cứu tốt. Tuy nhiên, nếu giá trị Cronbach’s alpha thấp hơn 0,60 được xem là không đủ độ tin cậy và bị loại bỏ. Chúng tôi đã loại bỏ hoặc thay đổi những biến có giá trị Cronbach’s alpha thấp để đảm bảo kết quả nghiên cứu chính xác. Điều này được minh họa trong Bảng 2.

Bảng 2 cho thấy, có 4 biến đáp ứng tiêu chí độ tin cậy của công cụ đo đánh giá với giá trị lớn hơn 0,60. Các biến còn lại bị loại bỏ vì không đáp ứng tiêu chí, có giá trị nhỏ hơn 0,60. Vì thế, bảng câu hỏi khảo sát về việc sử dụng chiến thuật đọc hiểu trong quá trình tổ chức dạy học đọc hiểu văn bản văn học ở trường trung học phổ thông có giá trị và độ tin cậy cao. Kết quả khảo sát cho thấy, việc áp dụng các chiến thuật vào tổ chức dạy học đọc hiểu văn bản chưa được thực hiện phổ biến và thường xuyên. Điều đó làm ảnh hưởng đến chất lượng, hiệu quả dạy học đọc

Bảng 2: Giá trị của Cronbach alpha trong nghiên cứu

Tổng quan xử lý các trường hợp

		Số lượng (N)	Phần trăm (%)
Trường hợp	Hợp lệ	216	100.0
	Ngoại trừ	0	.0
	Tổng số	216	100.0

Thống kê độ tin cậy

Giá trị Cronbach’s Alpha	Số lượng mục
.783	4

Bảng 1: Đối tượng, bối cảnh và thời gian nghiên cứu

Đợt thực nghiệm	Lớp nghiên cứu	Số lượng học sinh (khảo sát)	Số lượng học sinh (thực nghiệm)	Thời gian thử nghiệm
1	Khối 12 (B,D)	216	33	Tháng 3/2022
2	Khối 12 (B, D)	216	34	Tháng 4/2022

hiểu văn bản ở trường trung học phổ thông. Trên cơ sở đó, nghiên cứu đề xuất triển khai vận dụng một số chiến thuật đọc hiểu văn bản trong quá trình dạy học đọc hiểu văn bản văn học, đáp ứng Chương trình Giáo dục phổ thông 2018.

2.2.3. Cách thu thập kết quả về hiệu quả vận dụng chiến thuật đọc hiểu trong dạy học đọc hiểu văn bản văn học cho học sinh trung học phổ thông

Phương án bố trí thực nghiệm: Mẫu nghiên cứu bao gồm 33, 34 học sinh thuộc lớp 12B và lớp 12D của Trường Trung học phổ thông Bình Sơn tỉnh Vĩnh Phúc. Thông qua dạy học đọc hiểu văn bản “*Chiếc thuyền ngoài xa*” (Nguyễn Minh Châu) tại lớp 12B, 12D để đánh giá sự thay đổi của học sinh về kỹ năng đọc hiểu văn bản trước và sau khi các chiến thuật được sử dụng.

Cách tiến hành thực nghiệm: Chúng tôi đã tiến hành các bước theo trình tự sau:

Bước 1: Giai đoạn trước tác động: Hai nhóm học sinh trong mỗi lớp được lựa chọn để thực hiện, trong đó có một nhóm học sinh thực nghiệm và một nhóm học sinh đối chứng. Nhóm học sinh thực nghiệm là nhóm có những tác động sự phạm; Nhóm học sinh đối chứng không có những tác động sự phạm. Chúng tôi tiến hành đánh giá đầu vào của cả hai nhóm bằng bài kiểm tra số 1 để khẳng định mức độ tương đương nhau về trình độ và kỹ năng.

Bước 2: Giai đoạn sau tác động: Đề kiểm tra được sử dụng như một công cụ để đánh giá kết quả thực nghiệm sau các tác động sự phạm. Đề kiểm tra được cả hai nhóm thực nghiệm và đối chứng thực hiện ở nhà và tại lớp học sau khi kết thúc dạy học đọc hiểu văn bản “*Chiếc thuyền ngoài xa*” (Nguyễn Minh Châu).

Cách đánh giá kết quả thực nghiệm: Các tiêu chí về kiến thức, kỹ năng và thái độ được sử dụng để đánh

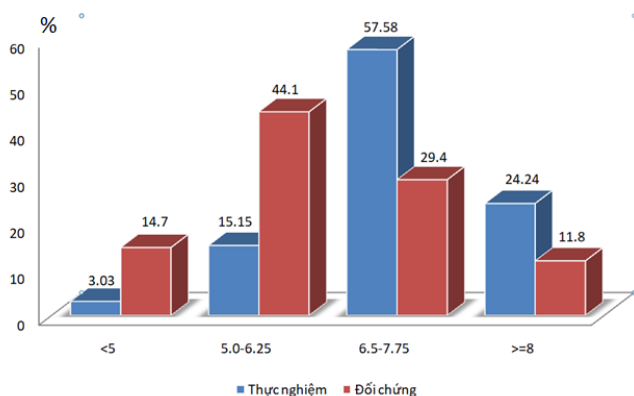
giá kỹ năng đọc hiểu của học sinh. Điểm chấm cho các bài kiểm tra theo thang điểm 10, chia thành bốn hạng mức: Giỏi, khá, trung bình và yếu. Việc đánh giá dựa trên các biểu hiện tương ứng (có trọng số) gắn với các chỉ báo, biểu hiện khác nhau của kỹ năng đọc hiểu. Chúng tôi xử lý điểm đánh giá dựa trên các tham số thống kê mô tả với công cụ Paired-Sample T-test. Sự khác biệt về giá trị trung bình được chứng minh cho sự tiến bộ của học sinh tại các thời điểm đánh giá. Trong đó, H_0 là giả thuyết không có sự khác biệt giữa các lần đánh giá. Điều này cho thấy mức độ biểu hiện của kỹ năng hoàn toàn không có sự thay đổi; H_1 là giả thuyết có sự khác biệt giữa các lần đánh giá, nghĩa là mức độ biểu hiện của kỹ năng đã có sự thay đổi nhất định. Khi giá trị Sig. (2-tailed) đạt được nhỏ hơn 0,050, giả thuyết H_0 bị bác bỏ; ngược lại, giả thuyết H_0 sẽ được chấp nhận khi giá trị $\alpha = 0,050$.

Kết thúc quá trình thực nghiệm, nghiên cứu xác định mức độ kỹ năng đọc hiểu văn bản của học sinh bằng bài kiểm tra số 2 (bài kiểm tra tại lớp) và bài kiểm tra số 3 (bài kiểm tra làm tại nhà). Kết quả của nhóm đối chứng được so sánh với kết quả nhóm thực nghiệm. Kết quả nhóm thực nghiệm tốt hơn nhóm đối chứng: Tỷ lệ học sinh đạt hạng 4 (H4) rất thấp. Tuy nhiên, tỷ lệ học sinh đạt hạng 2 (H2), hạng 3 (H3) và hạng 1 (H1) tăng nhiều hơn (xem Bảng 3 và Hình 1).

Bên cạnh đó, nghiên cứu đã quan sát và phân tích các biểu hiện định tính liên quan đến thái độ, tính tích cực, sự chủ động và tự giác của học sinh trong quá trình học tập. Mục tiêu của quan sát và phân tích là xác định tác động cũng như giá trị của việc sử dụng chiến thuật đọc hiểu đối với học sinh khi dạy học đọc hiểu văn bản văn học ở trường trung học phổ thông.

Bảng 3: Bảng tổng hợp kết quả các lần kiểm tra kỹ năng đọc hiểu văn bản của học sinh khối 12

Trường	Lớp	Số bài	Số lượng và phần trăm học sinh đạt mức độ kỹ năng							
			H1		H2		H3		H4	
			Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %	Số lượng	Tỷ lệ %
Bình Sơn	Thực nghiệm 1	33	7	21,21	17	51,52	7	21,21	2	6,06
	Thực nghiệm 2	33	8	24,24	19	57,58	5	15,15	1	3,03
	Đối chứng 1	34	3	8,82	10	29,41	14	41,18	7	20,59
	Đối chứng 2	34	4	11,8	10	29,41	15	44,1	5	14,7

Hình 1: Biểu đồ kết quả lần kiểm tra (bài kiểm tra tại nhà) của học sinh khối 12

2.3. Đề xuất vận dụng chiến thuật đọc hiểu trong tổ chức dạy học đọc hiểu văn bản ở trường trung học phổ thông

2.3.1. Thời điểm sử dụng chiến thuật đọc hiểu văn bản

Thực tế dạy học chỉ rõ, học sinh giải mã văn bản nhanh chóng và đúng hướng khi được hướng dẫn sử dụng các chiến thuật một cách hợp lý và có hiệu quả trong quá trình đọc. Vì thế, giáo viên nên sử dụng chiến thuật đọc hiểu trong tổ chức dạy học đọc hiểu cho học sinh.

Trước đọc hiểu: Nhằm giúp học sinh xác định rõ mục tiêu, kích hoạt được tri thức nền, trải nghiệm nền, nhận ra những định hướng, hướng dẫn của văn bản và tạo tâm thế đọc, giáo viên giới thiệu cho học sinh một số chiến thuật đọc ban đầu. Học sinh chỉ có thể vận dụng tốt các chiến thuật đọc hiểu này trên cơ sở được giáo viên hướng dẫn, giúp đỡ. Giới thiệu mục đích, thời điểm, cách sử dụng và thậm chí làm mẫu chiến thuật đọc hiểu cũng là một việc cần thiết đối với học sinh giai đoạn này. Từ đó, học sinh tự lựa chọn chiến thuật phù hợp, xác định hoạt động đọc để đạt mục đích của bản thân, yêu cầu cần đạt của văn bản. Đây chính là bước tạo đà trước khi tiến hành hoạt động đọc tiếp theo.

Trong đọc hiểu: Khi chiếm lĩnh, giải mã văn bản, đặc biệt là những văn bản văn học - văn bản ngôn từ, nếu học sinh gặp khó khăn thì giáo viên giúp người học chỉ ra các vấn đề và sử dụng các chiến thuật phù hợp để đạt được mục tiêu bởi “mỗi văn bản là một thế giới. Mỗi nhân vật là một khám phá, Mỗi câu chuyện là một đề xuất” [10, tr.131]. Vận dụng các chiến thuật khi tổ chức dạy học đọc hiểu chính là khả năng tự phân xuất các kĩ năng đọc thành các nhân tố để người đọc tự nhận thức khi thực hiện hành động đọc ở học sinh. Học sinh không hình dung hay tưởng

tượng ra điều gì nếu giáo viên không phải là một độc giả tích cực, một bạn đọc đồng sáng tạo.

Sau đọc hiểu: Đây chính là giai đoạn học sinh xem xét kết quả của mình trong quá trình tìm hiểu và giải mã văn bản. Chiến thuật đọc hiểu giúp các em hiểu vấn đề trong văn bản một cách toàn diện, kết nối các trải nghiệm và áp dụng kiến thức đọc được vào thực tiễn cuộc sống; rút ra bài học nhận thức cho bản thân; loại bỏ những suy nghĩ và hành động không phù hợp với xã hội.

2.3.2. Biện pháp sử dụng chiến thuật trong dạy học đọc hiểu văn bản

Kế thừa những thành tựu nghiên cứu lí thuyết của các nhà khoa học đi trước, nghiên cứu tập trung đề xuất vận dụng hai chiến thuật đọc hiểu, cụ thể như sau: 1) Chiến thuật *Đọc suy luận* và 2) Chiến thuật *Đánh dấu và ghi chú bên lề* vào dạy học đọc hiểu văn bản “*Chiếc thuyền ngoài xa*” (Nguyễn Minh Châu). Việc vận dụng này nhằm minh họa, soi chiếu, làm rõ quy trình, cách thức sử dụng chiến thuật trong dạy học đọc hiểu văn bản. Đây cũng chính là cách thức được thực hiện trong thực nghiệm sư phạm để đánh giá hiệu quả tác động của các chiến thuật được sử dụng. Thành công của giờ dạy học đọc hiểu đến từ nhiều yếu tố, trong đó có sự phối hợp linh hoạt, mềm dẻo của các phương pháp, các biện pháp, các chiến thuật dạy học nhằm giúp học sinh phát triển phẩm chất và năng lực đọc hiểu văn bản ở nhà trường trung học phổ thông.

a. Chiến thuật “*Đọc suy luận*”

Mục đích: Chiến thuật “*Đọc suy luận*” giúp học sinh gọi lại những tri thức có trước của độc giả trong quá trình đọc văn bản. Nâng cao khả năng phân tích, kết nối thông tin để giải mã và kiến tạo ý nghĩa cho văn bản. Vận dụng hiểu biết về văn bản vào thực tiễn đời sống [7, tr.98]. Bằng cách sử dụng chiến thuật này, học sinh sử dụng tri thức, kinh nghiệm và vốn sống của mình để tìm ra những điều ẩn chứa sau câu chữ trong văn bản hay những quan điểm và cảm xúc của người khác trong quá trình đưa ra các suy luận. Lấy ngôn từ làm chất liệu để xây dựng, văn bản văn học vừa hàm súc, đa nghĩa, có nhiều mạch ngầm cần được khám phá và khai thác. Do đó, đọc suy luận chính là con đường khám phá những điều đó.

Thời điểm sử dụng chiến thuật: Thời điểm chiến thuật được sử dụng có ý nghĩa quan trọng trong dạy học đọc hiểu. Thực tế, nhiều học sinh đọc hiểu văn bản theo cách suy diễn hoặc quy chụp; thậm chí có những suy luận đi ngược lại vấn đề văn bản đề cập, dẫn đến sự hiểu sai, nhận thức không đúng. Ở giai

đoạn trong khi đọc và sau khi đọc, chiến thuật “Đọc suy luận” giúp độc giả gợi nhớ lại những tri thức đã có; biết cách suy luận về những điều còn nằm giữa câu chữ của văn bản; hiểu được tư tưởng, tình cảm cá nhân người đọc; từ đó củng cố năng lực đọc hiểu và hình thành phẩm chất cần thiết. Ngoài ra, giúp học sinh suy luận theo các chuẩn mực xã hội. Với chiến thuật này, học sinh phát huy khả năng suy luận của mình, đáp ứng việc hiểu văn bản.

Cách thức thực hiện: Học tập thuyết trình có thể sử dụng như một hình thức thuận lợi để vận dụng chiến thuật “Đọc suy luận”. Giáo viên giao cho học sinh (hoặc một nhóm học sinh) một chủ đề thuyết trình, sau đó hướng dẫn học sinh đọc tài liệu, tìm hiểu thực tế và thuyết trình về vấn đề đã học, đã tìm hiểu. Với cách thức tổ chức dạy học này, học sinh được khuyến khích chủ động, tích cực, tự tìm hiểu và nghiên cứu vấn đề. Từ đó, khắc sâu thêm những kiến thức cơ bản. Hơn nữa, khả năng tự đọc và sáng tạo của học sinh được cải thiện, sự liên hệ mở rộng và kiến thức văn bản được nâng cao. Điều này hỗ trợ học sinh trong việc tạo ra sự tương tác giữa văn bản và độc giả. Các phương tiện dạy học hỗ trợ học sinh thuyết trình cũng làm tăng hiệu quả của chiến thuật “Đọc suy luận”.

Bước 1: Lập kế hoạch tổ chức và chuẩn bị. Giáo viên có thể dự kiến những nội dung/vấn đề/hình thức nghệ thuật,... mà học sinh suy luận trong quá trình đọc hiểu văn bản.

Bước 2: Chuyển giao nhiệm vụ học tập, yêu cầu thực hiện cho học sinh; đồng thời giáo viên cũng công bố các tiêu chí đánh giá sản phẩm học tập và tổ chức, hướng dẫn học sinh thực hiện.

Nhiệm vụ học tập của học sinh: Văn bản “*Chiếc thuyền ngoài xa*” (Nguyễn Minh Châu) có nhiều hình ảnh, chi tiết hay nhân vật để lại ấn tượng cho bạn

đọc. Trong quá trình đọc hiểu văn bản, hình ảnh/chi tiết/nhân vật nào gây ấn tượng cho em hơn cả? Hãy lí giải theo suy luận của bản thân em?

Bước 3: Tổ chức cho học sinh thuyết trình, hỏi đáp và đánh giá.

- Giáo viên tổ chức các nhóm thuyết trình, các nhóm khác lắng nghe tích cực, nêu câu hỏi, thảo luận, tranh luận.

- Giáo viên sử dụng bảng tiêu chí đánh giá bài thuyết trình của học sinh (xem Bảng 4).

Ví dụ 1: Hãy chia sẻ những suy nghĩ của em bằng một bài văn nói khi đọc đoạn văn bản nói về cảnh người đàn bà hàng chài bị người chồng vũ phu bạo hành, đánh đập bên bờ phá.

Từ việc trình bày của mình, học sinh sẽ suy luận ra những vấn đề cốt lõi phục vụ cho mục đích thuyết trình của mình như:

Hành động của một lão chồng tàn ác, vũ phu hành hạ vợ mình như một kẻ thù bằng trận mưa dây thất lung quất xuống. Lão không hạnh phúc khi đánh vợ; thay vào đó, lão càng đau đớn hơn, rên rỉ và nguyên rủa vợ con như là căn nguyên khiến hắn ra nông nổi này. Điều này chứng minh sự tuyệt vọng, bế tắc đến cùng cực của nhân vật. Mặc cho lão đánh đập, người đàn bà đứng im, không van xin hay trốn chạy. Mụ hiểu được sự bế tắc và bị kịch của lão đàn ông, vì vậy cần phải được giải tỏa. Hơn nữa, chỉ để lão hành hạ mình như vậy lão sẽ không bỏ đi, lão chèo chống con thuyền trong những ngày biển động và sắp nhỏ của mụ có cơm ăn. Thằng Phác đánh lại cha mình vì bệnh mẹ và sau đó nhận hai tát như trời giáng ngã xuống bãi biển. Đây chính là sự phản kháng quyết liệt của yêu thương và sự hận thù lên đến đỉnh điểm.

Ví dụ 2: Trình bày bài nói về ấn tượng sâu sắc mà văn bản “*Chiếc thuyền ngoài xa*” đã mang lại cho em.

Bảng 4: Tiêu chí đánh giá bài thuyết trình

Tiêu chí	Thang điểm	Điểm đạt
Trang phục, tư thế, tác phong trình bày tự tin	1	
Phát âm đúng, chính xác, ngữ điệu phù hợp	1	
Luận điểm sắp xếp logic, khoa học	1	
Hiểu được nội dung, vấn đề	2	
Trả lời câu hỏi thuyết phục, có văn hóa	2	
Bài thuyết trình mang đậm dấu ấn cá nhân, tính sáng tạo	2	
Sử dụng các phương tiện hỗ trợ thuyết trình hợp lí	1	

Học sinh trình bày ấn tượng riêng của mình về một phương diện giá trị được tiếp nhận từ văn bản. Khi trình bày, học sinh vừa được phân tích sự thể hiện giá trị được tiếp nhận, vừa suy luận, rút ra được những bài học, suy ngẫm của cá nhân. Có thể trình bày những ấn tượng như: Ấn tượng về hình ảnh người đàn bà hàng chài; ấn tượng về những trang văn viết miêu tả cảnh biển mờ trong sương của nhà văn vừa gần gũi, chân thực; ấn tượng về những hình ảnh giàu ý nghĩa biểu tượng...

Với hoạt động thuyết trình, học sinh có cơ hội thuận lợi bày tỏ những suy luận cá nhân, quan điểm riêng của bản thân trong quá trình khám phá, đi tìm các tầng bậc ý nghĩa của văn bản. Chính các em cũng trực tiếp thu thập kiến giải từ các bạn khác, tạo ra một cộng đồng kiến giải văn bản. Các nhóm được trình bày về đoạn văn, nhân vật hay chi tiết, hình ảnh hoặc những điều mới được khám phá ra từ hoạt động đọc hiểu. Các nhóm khác có thể trao đổi, thảo luận, hỗ trợ khi cần thiết. Không khí lớp học sôi nổi, thú vị hơn; kĩ năng nói, nghe được hình thành và phát triển.

Tóm lại, chiến thuật “Đọc suy luận” đã được sử dụng giúp học sinh hiểu rõ hơn về vấn đề trong văn bản; đồng thời đưa ra những suy nghĩ đánh giá của bản thân. Điều này cho phép học sinh tự tin trong đánh giá và suy luận các vấn đề văn học cũng như thực tiễn đời sống; đảm bảo tính sáng tạo, tính tích cực, chủ động của học sinh. Từ đó, người học có cái nhìn bao quát về văn bản, định hướng đọc hiểu văn bản ở giai đoạn tiếp theo.

b. Chiến thuật “Đánh dấu và ghi chú bên lề”

Mục đích: Chiến thuật “Đánh dấu và ghi chú bên lề” “giúp người đọc nắm bắt các từ khóa, các thông tin quan trọng, phát hiện ra các chi tiết, các luận điểm...trong văn bản để từ đó rút ra được những thông tin cốt lõi của văn bản” [10, tr.133].

Trong quá trình đọc hiểu văn bản, người đọc tiếp xúc với tầng ngôn từ và sau đó giải mã thông tin từ văn bản thông qua hình ảnh, sự vật, sự việc, chi tiết và các yếu tố khác. Nếu người đọc không nhận ra các chi tiết, nội dung hoặc hình ảnh quan trọng trong quá trình đọc thì họ sẽ không hiểu được thông tin văn bản. Thực tế là hầu hết học sinh không biết phân biệt các thông tin quan trọng khi đọc. Giáo viên chỉ hướng dẫn học sinh biết cách gạch chân một số từ, hoặc gạch theo sở thích của họ. Vì vậy, học sinh đánh dấu và gạch chân vào các từ, hình ảnh, chi tiết, sự việc... nhưng không xác định được những từ, những nội dung quan trọng cần đọc hiểu.

Thời điểm sử dụng chiến thuật: Ở giai đoạn trong

khi đọc, chiến thuật này được sử dụng để giúp học sinh nắm bắt các từ khóa và chi tiết quan trọng, nhận ra các thông tin chính, rút ngắn thời gian ôn tập và nhất là củng cố năng lực đọc hiểu văn bản. Có thể nói, đến thời điểm này, chiến thuật “Đánh dấu và ghi chú bên lề” đã phát huy khả năng tự đọc của học sinh, giúp văn bản tiếp xúc với văn bản một cách tích cực và chủ động, giúp thực hiện các hoạt động tiếp theo một cách hiệu quả.

Cách thức thực hiện: Chiến thuật “Đánh dấu và ghi chú bên lề” được giáo viên sử dụng qua các hình thức sau:

Xây dựng phiếu đọc của học sinh: Phiếu đọc là tờ giấy ghi lại nội dung/vấn đề trong văn bản khi học sinh thực hiện hoạt động đọc văn bản. Đây là những nội dung, gợi ý hay định hướng quan trọng và cần thiết phục vụ cho hoạt động học tập của bản thân. Tuy nhiên, để thực hiện được điều này rất cần có sự hướng dẫn, giúp đỡ của giáo viên về cách xây dựng phiếu đọc nhằm giúp các em biết cách tự ghi chép những lượng thông tin chính xác, khoa học. Với phiếu đọc, học sinh có thể tự ghi lại những điều mà các em cảm thấy thích thú, ấn tượng với văn bản; có thể thoải mái bày tỏ quan điểm, suy nghĩ của mình. Các em hoàn toàn có thể xem lại những phần, nội dung mà các em nhận thức được trong quá trình khám phá, tìm hiểu văn bản hoặc cũng có thể xem lại sau khi giờ học văn bản kết thúc. Hình thức của phiếu đọc rất phong phú và đa dạng. Giáo viên có thể xây dựng các phiếu đọc đã có sẵn nội dung học sinh cần ghi nhớ hoặc có thể yêu cầu học sinh tự thiết kế các phiếu đọc cho riêng mình dựa trên những điều đã biết, đã hiểu trong quá trình đọc (xem Bảng 5).

Khi tổ chức dạy học “*Chiếc thuyền ngoài xa*” (Nguyễn Minh Châu), học sinh có thể xây dựng phiếu đọc dựa trên những định hướng sau (xem Bảng 6 và Bảng 7).

- Hãy ghi lại những phát hiện của nghệ sĩ Phùng về vẻ đẹp của bức tranh thiên nhiên buổi sớm mai? Trước cảnh đẹp ấy, cảm xúc của người nghệ sĩ có gì đặc biệt? Cảm xúc của em?

Bảng 5: Mẫu phiếu đọc có sử dụng chiến thuật Đánh dấu và ghi chú bên lề

Nội dung đánh dấu (Phần học sinh đọc được)	Nội dung ghi chú (Cảm xúc, suy nghĩ của học sinh)
Phần văn bản đã được đánh dấu thông qua hoạt động đọc	Những cảm nhận, cảm xúc hay nhận xét, đánh giá của bản thân.

Bảng 6: Phiếu đọc 1

Nội dung đánh dấu (học sinh đọc được)	Nội dung ghi chú
- “Suốt một đời cầm máy ảnh chưa bao giờ tôi thấy được một cảnh “đất” trời cho như vậy... Mũi thuyền in một nét mơ hồ lòe nhòe vào bầu sương mù trắng như sữa có pha đôi chút hồng hồng do ánh mặt trời chiếu vào.”	- Bức tranh thiên nhiên thuyền và biển trong buổi sớm mai đẹp và thơ mộng. Một món quà của thiên nhiên tạo hóa đã ban tặng cho người nghệ sĩ sau những nỗ lực cố gắng của bản thân.
- “Toàn bộ khung cảnh, từ đường nét đến ánh sáng đều hài hoà và đẹp, một vẻ đẹp thực đơn giản và toàn bích”.	- Vẻ đẹp của bức tranh hài hòa, toàn bích hiếm gặp.
- “Đứng trước nó tôi trở nên bối rối, trong tim như có cái gì bóp thắt vào. - Bản thân của cái đẹp chính là đạo đức” - “Trong giây phút bối rối, tôi tưởng chính mình vừa khám phá thấy cái chân lí của sự toàn thiện, khám phá thấy cái khoảnh khắc trong ngần của tâm hồn”.	- Người nghệ sĩ cảm thấy bối rối, thăng hoa trước cái đẹp. - Người nghệ sĩ nhận thức được cái đẹp chính là đạo đức, cái đẹp có thể thanh lọc tâm hồn.

Bảng 7: Phiếu đọc 2

Nội dung đánh dấu (học sinh đọc được)	Nội dung ghi chú
- “Rút ra trong người một chiếc thắt lưng của lính ngự ngày xưa, có vẻ như những điều phải nói với nhau họ đã nói hết, chẳng nói chẳng rằng lão trút con giận như lửa cháy bằng cách dùng chiếc thắt lưng quật tới tấp vào lưng người đàn bà, lão vừa đánh vừa thở hồng hộc, hai hàm răng nghiến ken két, cứ mỗi nhát quật xuống lão lại nguyền ừ rủa bằng cái giọng rên rỉ đau đớn: “Mày chết đi cho ông nhờ. Chúng mày chết hết đi cho ông nhờ!”	- Hành động vũ phu, tàn bạo như không còn tính người của người chồng đối với vợ.
- “Người đàn bà với một vẻ cam chịu đầy nhẫn nhục, không hề kêu lên một tiếng, không chống trả, cũng không tìm cách trốn chạy”.	- Sự cam chịu, nhẫn nhục của người vợ trước làn mưa roi của người chồng.
- “...liền dướn thẳng người vung chiếc khóa sắt quật vào giữa khuôn ngực trần vạm vỡ cháy nắng có những đám lông đen như hắc ín, loăn xoăn từ rốn mọc ngược lên. Lão đàn ông định giăng lại chiếc thắt lưng nhưng chẳng được nữa, liền dang thẳng cánh cho thẳng bé hai cái tát khiến thẳng nhỏ lão đảo ngã đúi xuống cát”.	- Sự phản kháng mạnh mẽ của người con trước cảnh mẹ bị bố đánh đập hành hạ. - Kết quả dành cho người con khi phản kháng đánh lại bố để bảo vệ mẹ.

- Khi chứng kiến cảnh bạo hành gia đình, gã đàn ông, mẹ đàn bà, thằng Phác, nghệ sĩ Phùng đã có những hành động nào? Em hãy ghi lại những hành động đó? Suy nghĩ của em trước cảnh bạo hành gia đình hàng chài?

- Đóng vai người kể chuyện để kể lại câu chuyện về cuộc đời của người đàn bà hàng chài ở tòa án huyện? Tâm trạng của người đàn bà hàng chài được thể hiện rõ nét nhất qua chi tiết, hình ảnh nào? Em sẽ lựa chọn cách giải quyết nào khi nghe được câu chuyện của người đàn bà hàng chài...?

Chiến thuật “*Đánh dấu và ghi chú bên lề*” được sử dụng thông qua hình thức phiếu đọc giúp học sinh ghi lại những kiến thức cần nhớ trong văn bản; chỉ ra những chi tiết, hình ảnh và nội dung quan trọng trong từng đoạn văn; giúp cho quá trình phân tích, cảm nhận văn bản sâu sắc hơn. Điều này giúp học

sinh hình thành kiến thức mới và phát triển năng lực bản thân.

Sản phẩm: Hồ sơ học tập của học sinh. Hồ sơ học tập là nơi tập hợp các bài viết, tài liệu, các sản phẩm học tập liên quan đến quá trình học tập môn Ngữ văn của học sinh ở nhà trường phổ thông. Tập hợp này được chọn lọc và sắp xếp theo một trình tự nhất định, có hệ thống. Những điểm mạnh, hạn chế của học sinh được thể hiện qua hồ sơ học tập. Bên cạnh việc sử dụng hồ sơ học tập như một nơi trưng bày các sản phẩm học tập của học sinh; hiển thị các kết quả học tập mà học sinh đã đạt được trong quá trình học tập môn học Ngữ văn thì hồ sơ học tập còn là một công cụ đánh giá sự tiến bộ của học sinh trong quá trình học tập môn học ở nhà trường phổ thông. Dưới đây là ví dụ về một sản phẩm học tập cá nhân của học sinh được thực hiện ở thời điểm trong khi

PHIẾU HỌC TẬP

Nhiệm vụ: Đọc văn bản “Chiếc thuyền ngoài xa” (Nguyễn Minh Châu) trong sách giáo khoa Ngữ văn 12 (ban cơ bản) trả lời câu hỏi sau.

1. Em ấn tượng với hình ảnh, chi tiết nào? Vì sao?

.....

2. Hãy tưởng tượng: Nếu em là vị quan tòa trong bối cảnh ấy thì em sẽ chọn cách giải quyết như thế nào đối với người vợ hàng chài?

.....

Hình 2: Sản phẩm học tập của học sinh

đọc và được lưu vào trong hồ sơ học tập của các em (xem Hình 2).

3. Kết luận

Tiếp cận theo năng lực thực hiện là một trong những xu thế chung của Chương trình Giáo dục phổ thông nhiều nước trên thế giới, trong đó có Việt Nam.

Dạy học hướng đến việc thiết kế và tổ chức các hoạt động học tập cho học sinh. Thay vì truyền đạt kiến thức, cung cấp tri thức, giáo viên trở thành người tổ chức, hướng dẫn và tạo cơ hội thuận lợi để học sinh tự tìm hiểu, khám phá và kiếm tìm nguồn kiến thức, phát triển các kỹ năng. Mục đích của nghiên cứu là xác định và đề xuất vận dụng một số chiến thuật đọc hiểu văn bản cho học sinh trong dạy học đọc hiểu văn bản văn học ở trường trung học phổ thông theo hướng phát triển phẩm chất và năng lực người học.

Với kết quả nghiên cứu này, chúng tôi nhận thấy, việc nghiên cứu và đề xuất các chiến thuật tác động đến sự phát triển kỹ năng đọc hiểu của học sinh trong tổ chức dạy học đọc hiểu văn bản văn học là một phần quan trọng để nâng cao chất lượng dạy học môn Ngữ văn ở trường trung học phổ thông. Tuy nhiên, nghiên cứu cũng chỉ giới hạn trong tổ chức dạy học đọc hiểu văn bản văn học mà chưa xem xét mở rộng phạm vi khi tổ chức dạy học đọc hiểu các văn bản khác như văn bản nghị luận hoặc văn bản thông tin. Điều này sẽ cung cấp gợi ý cho các nghiên cứu khác trong tương lai để áp dụng, lấp đầy các khoảng trống nghiên cứu trong giai đoạn hiện nay.

Tài liệu tham khảo

- [1] Castellana, G, (2017), *Validation and Standardization of the Questionnaire “tell Me How You Read”*. *The Questionnaire on Reading Strategies in the Lower Secondary School*, Journal of Educational, Cultural and Psychological Studies, 2018(18), p.341–368, <https://doi.org/10.7358/ecps-2018-018-cast>.
- [2] Razkane H. et al, (2023), *Eleventh-Grade Students’ Use of Metacognitive Reading Strategies in Arabic (L1) and English (L3)*, International Journal of Instruction, 16 (1), p.573–588, <https://doi.org/10.29333/iji.2023.16132a>.
- [3] Magnusson, C. G, (2020), *Examining The Polestar of Reading Comprehension: One Teacher’s Instruction In One L1 Classroom And Students’ Metacognitive Knowledge Of Reading*, L1-Educational Studies in Language and Literature, 20(1), 35, <https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2020.20.01.18>.
- [4] Nur, R, et al, (2020), *Enhancing Reading Comprehension through Translanguaging Strategy*, Journal of Language Teaching and Research, 11(6), p.970–977, <https://doi.org/10.17507/jltr.1106.14>.
- [5] Van Ammel, K. et al, (2021), *AN ANALYTIC DESCRIPTION OF PROJECTEXPERT An Instructional Reading Program for Ninth Grade Vocational Students*, L1-Educational Studies in Language and Literature, 21, 1–35, <https://doi.org/10.17239/L1ESLL-2021.21.01.10>.
- [6] Jose, K, (2021), *Google and me together can read anything*, Online reading strategies to build independent readers in the ESL classroom, Journal of Language and Linguistic Studies, 17(2), p.896-914, Doi: 10.52462/jlls.62.
- [7] Nguyễn Thanh Hùng, (2017), *Kỹ năng đọc hiểu Văn*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [8] Nguyễn Thị Hồng Nam - Dương Thị Hồng Hiếu, (2017). *Giáo trình phương pháp dạy đọc văn bản*, NXB Cần Thơ.
- [9] Trần Đình Sử, (2013), *Đọc hiểu văn bản - một khâu đột phá trong nội dung và phương pháp dạy học Văn hiện nay*, Tài liệu bồi dưỡng giáo viên, Hà Nội.
- [10] Phạm Thị Thu Hương, (2021). *Đọc hiểu và chiến thuật đọc hiểu văn bản trong nhà trường phổ thông*, NXB Đại học Sư phạm, Hà Nội.
- [11] Harris, T.&Hodges, R., (1995), *The literacy dictionary: The vocabulary of reading and writing*, DE: International Reading Association.
- [12] National Reading Panel, (2000), *Reports of the subgroups*, 95.
- [13] Hoàng Phê (chủ biên), (2000), *Từ điển Tiếng Việt*, NXB Đà Nẵng.